

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/29/2016
Identifikačné číslo spisu:	8110226338
Dátum vydania rozhodnutia:	29.03.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Helena Haukvitzová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:8110226338.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Heleny Haukvitzovej a členov senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a JUDr. Mariána Sluka, PhD., v spore žalobcu Aeroklub Prešov, občianske združenie, so sídlom v Prešove, Vranovská 72, IČO: 31 956 912, zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, so sídlom v Košiciach, Štúrova ulica 20, proti žalovaným 1/ F. F., bývajúcemu v F., zastúpenému advokátom JUDr. Jánom Garajom, so sídlom v Prešove, Hlavná 137, 2/ Y. N., bývajúcemu v O., o určenie neplatnosti právneho úkonu, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 16C/206/2010, o dovolaní žalovaného 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 12. októbra 2015 sp.zn. 18Co/189/2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Prešove z 12. októbra 2015 sp.zn. 18Co/189/2014 a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 15. mája 2014, č.k. 16C/206/2010-181 určil, že kúpna zmluva uzavretá 12. septembra 2007 medzi žalovaným 1/ ako kupujúcim a žalovaným 2/ ako predávajúcim, vklad ktorej bol povolený pod č. Q. Správou katastra Prešov, je neplatná. Žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi trovy konania. Proti tomuto rozhodnutiu podali obaja žalovaní odvolanie.

2. Krajský súd v Prešove rozsudkom z 12. októbra 2015 sp.zn. 18Co/189/2014 potvrdil napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.) a nepriznal účastníkom náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení konštatoval, že zistený skutkový stav, ako aj právne posúdenie veci súdom prvej inštancie, boli správne a odvolacie námietky žalovaných neboli spôsobilé rozhodnutie súdu prvej inštancie zmeniť. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie o neplatnosti napadnutej kúpnej zmluvy z dôvodu porušenia predkupného práva žalobcu v zmysle § 140 Občianskeho zákonníka v spojení s § 40a Občianskeho zákonníka. K vznesenej námietke premĺčania uviedol, že žaloba bola podaná včas, pretože za rozhodujúci okamih začatia plynutia premĺčania práva žalobcu dovoliť sa relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy bolo treba považovať dátum povolenia vkladu vlastníckeho práva, t.j. 22. októbra 2007. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1

O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

3. Uvedené rozhodnutie odvolacieho súdu napadol dovolaním žalovaný 1/ (ďalej aj „dovolateľ“). Prípustnosť podaného dovolania založil na ustanovení § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. (účastníkovi sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom), ako dovolací dôvod uviedol aj ustanovenie § 241 ods. 2 písm. b/, c/ O.s.p. (konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci; rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci). K odňatiu možnosti dovolateľa konať pred súdom malo dôjsť tým, že súd nepripustil vykonanie navrhovaného dôkazu - výsluch G. P., odôvodnenie odvolacieho súdu bolo nedostatočné, dovolací súd sa nevysporiadal s jeho odvolacou argumentáciou a jeho závery boli v rozpore so skutkovými zisteniami. Následne v dovolaní podrobne rozobral právne posúdenie veci odvolacím súdom, ktoré považoval za nesprávne. Odvolaciemu súdu vytýkal nesprávny procesný postup v rozpore s § 156 ods. 3 O.s.p. v spojení s § 214 ods. 3 O.s.p., keď jeho právny zástupca nebol elektronickými prostriedkami upovedomený o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku. Napokon dovolateľ namietal, že nebol oboznámený s personálnym zložením senátu odvolacieho súdu, voči ktorému mienil podať námietku zaujatosti. Predsedníčka senátu JUDr. Babinová mala zjavný pomer k veci, pretože rozhodovala v totožnej právnej otázke vo vydaní zákazu predbežného opatrenia nakladať s predmetom tohto sporu ako sudkyňa Okresného súdu Prešov. Člen senátu (pzn. odvolacieho súdu, bez uvedenia mena) rozhodoval ako sudca na Okresnom súde Prešov vo veci vylúčenia otca dovolateľa, pričom dôvodom vylúčenia bolo práve skúmanie nákupu pozemkov zo strany dovolateľa. Žiadal, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalobca sa k podanému dovolaniu nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) ako súd dovolací [(§ 35 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“)], po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že žalovaný 1/ podal dôvodne dovolanie, v dôsledku jeho účinku dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a vec tomuto súdu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP). Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Vzhľadom k tomu, že dovolanie bolo podané pred 1. júlom 2016, t.j. za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“), dovolací súd postupoval v zmysle ustanovenia § 470 ods. 2 CSP (na základe ktorého právne účinky úkonov, ktoré nastali v konaní pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované), a procesnú prípustnosť dovolania posudzoval v zmysle ustanovení § 236, § 237 ods. 1 a § 238 O.s.p.

7. Žalovaný 1/ dovolaním napadol potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky rozhodnutí uvedených v § 238 ods. 1 a 2, 3 O.s.p., voči ktorým bolo dovolanie prípustné.

8. Predmetné dovolanie by bolo prípustné len vtedy, ak by v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p. Žalovaný 1/ procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ O.s.p. netvrdil a ich existenciu nezistil ani dovolací súd.

9. Žalovaný 1/ výslovne tvrdil, že mu bola nesprávnym postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.).

10. O procesnú vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. išlo najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal strane sporu jej procesné práva priznané občianskym súdnym poriadkom [napríklad právo vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol

rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

11. Pokiaľ žalovaný 1/ namietal nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd poukazuje na zjednocujúce stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 3. decembra 2015 publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, podľa ktorého nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá tzv. inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku, pričom obsah spisu nedáva žiadny dôvod pre uplatnenie druhej vety tohto stanoviska. Potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu (v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie) spĺňalo kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p. z hľadiska formálnej štruktúry a obsahovalo aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok. Odvolací súd sa náležitým spôsobom zaoberal aj odvolacou argumentáciou žalovaného 1/, pričom treba zdôrazniť, že nie je povinnosťou odvolacieho súdu odpovedať na každú námietku alebo argument v oprávnom prostriedku (II. ÚS 78/05). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

12. Prípustnosť dovolania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. nezakladalo ani nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov ani nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. V tomto smere najvyšší súd poukazuje na naďalej opodstatnené závery vyjadrené v judikátoch R 37/1993 a R 125/1999, R 42/1993, ako aj v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp.zn. 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012 a pre úplnosť poznamenáva, že do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nepatrí právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj I. ÚS 97/97).

13. Žalovaný 1/ ďalej namietal porušenie ustanovenia § 156 ods. 3 O.s.p. v spojení s § 214 ods. 3 O.s.p. odvolacím súdom.

14. Podľa § 214 ods. 3 O.s.p. platilo, že ak odvolací súd rozhodoval rozsudkom bez nariadenia pojednávania, bol povinný upovedomiť elektronickými prostriedkami účastníka konania alebo jeho zástupcu, ktorý požiadal o doručovanie písomností aj elektronickými prostriedkami (§ 45 ods. 4 O.s.p.), o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku podľa § 156 ods. 3 O.s.p.

15. Žalovaný 1/ v závere svojho odvolania proti rozsudku súdu prvej inštancie požiadal podľa § 214 O.s.p. o doručovanie písomností aj elektronickými prostriedkami, pričom výslovne požiadal o upovedomenie jeho právneho zástupcu v prípade rozhodovania bez nariadenia pojednávania na e-mailovú adresu : E. (č.l. 195 spisu). V spise sa ale nenachádza záznam, ktorý by nasvedčoval tomu, že odvolací súd túto žiadosť vzal na vedomie a postupoval podľa § 214 ods. 3 O.s.p. Odvolací súd síce oznámil verejné vyhlásenie rozsudku na úradnej tabuli v zmysle § 156 ods. 3 O.s.p., avšak o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku - ako tomu nasvedčuje obsah spisu - neupovedomil právneho zástupcu žalovaného 1/ aj elektronickými prostriedkami.

16. Za prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.) judikatúra najvyššieho súdu považovala aj to, ak odvolací súd v rozpore s ustanovením § 214 ods. 3 O.s.p. o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku neupovedomil elektronickými prostriedkami účastníka, ktorý podľa § 45 ods. 4 O.s.p. požiadal o také doručenie písomností (R 9/2016). Uvedený právny záver je plne aplikovateľný aj na prejednávajúcu vec. Vzhľadom k tomu, že odvolací súd nepostupoval podľa § 214 ods. 3 O.s.p., odňal žalovanému 1/ možnosť konať pred súdom a zaťažil konanie vadou v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

17. Následne žalovaný 1/ v dovolaní uviedol, že s poukazom na porušenie ustanovenia § 214 ods. 3 O.s.p. odvolacím súdom, nemal vedomosť o zložení senátu odvolacieho súdu, ktorý o jeho odvolaní rozhodol a preto nemohol vzniesť námietku zaujatosti proti predsedníčke senátu JUDr. Daniele Babinovej

a členovi senátu Mgr. Milošovi Kolekovi, ktorí mali byť z rozhodovania vecí vylúčení pre ich pomer k veci. Zaujatosť JUDr. Daniely Babinovej vyvodzoval žalovaný 1/ z toho, že rozhodovala v totožnej právnej otázke, keď v konaní o nahradenie prejavu vôle uzavrieť zmluvu o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva vedenom pod sp.zn. 9C/67/2010 na podklade žaloby Aeroklubu Prešov proti o.i. žalovanému 1/ nariadila predbežné opatrenie týkajúce sa tej istej nehnuteľnosti ako v prejednávanej veci. Vo vzťahu k sudcovi Mgr. Milošovi Kolekovi uviedol, že rozhodoval ako sudca súdu prvej inštancie vo veci vedenej pod sp.zn. 13C/256/2011 o vylúčení otca dovolateľa z občianskeho združenia Aeroklub Prešov práve z dôvodu nákupu sporných pozemkov, ktoré boli predmetom kúpnej zmluvy posudzovanej v prejednávanom spore.

18. Z obsahového hľadiska (§ 41 ods. 2 O.s.p.) ide zo strany žalovaného 1/ o námietku porušenia jeho práva na zákonného sudcu v zmysle § 237 písm. g/ O.s.p., t.j. že vo veci rozhodoval vylúčený sudca. Dovolací súd sa preto osobitne zamerail na otázku opodstatnenosti tohto tvrdenia, majúci na zreteľ, že „neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 písm. g/ O.s.p., posúdiť túto otázku samostatne a prípadne i inak, než ju posúdil nadriadený súd súdu procesnému, ktorý vo veci rozhodoval, ak v námietke boli uvedené nové skutočnosti“ (R 59/97).

19. Podľa § 14 ods. 1 O.s.p. sudcovia boli vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo ich zástupcom bolo možné mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Na súde vyššieho stupňa boli vylúčení i sudcovia, ktorí rozhodovali vec na súde nižšieho stupňa, a naopak. To isté platilo, ak išlo o rozhodovanie o dovolaní (§ 14 ods. 2 O.s.p.).

20. Za dôvod na vylúčenie sudcu neboli v zmysle § 14 ods. 3 O.s.p. považované okolnosti, ktoré spočívali v postupe sudcu v konaní o prejednávaní veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach.

21. Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O.s.p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 listiny, čl. 48 ods. 1 ústavy), treba trvať na tom, že sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelení veci možno skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo.

22. Nezaujatosť a nezávislosť sudcu patria k hlavným predpokladom spravodlivého rozhodovania. Nezaujatosť sudcu je kategória, ktorá vyjadruje vnútorný psychický vzťah sudcu k prejednávaní veci. V širšom zmysle zahŕňa vzťah sudcu k predmetu konania, stranám sporu, ich zástupcom, o podstate a povahe ktorého je schopný podať (subjektívnu) informáciu iba sám sudca. Inštitút nezaujatosti je preto potrebné chápať širšie, tiež v rovine objektívnej. Pritom nie je rozhodujúce to, ako sa nezaujatosť sudcu iba subjektívne javí strane sporu; určujúcim je, či reálne existujú objektívne okolnosti, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci skutočne disponuje. Dovolací súd podľa obsahu spisu ale takéto okolnosti nezistil a tvrdenia žalovaného 1/ uvedené v jeho dovolaní neboli relevantné z hľadiska možného vzniku pochybností o nezaujatosti konajúcich sudcov odvolacieho súdu.

23. Pokiaľ žalovaný 1/ tvrdil, že predsedníčka senátu JUDr. Daniela Babinová mala pomer k veci, nakoľko rozhodovala v totožnej právnej otázke ako v prejednávaní veci na súde prvej inštancie, treba uviesť, že v zmysle § 14 ods. 3 O.s.p. dôvodom na vylúčenie sudcu nikdy nebolo jeho rozhodovanie v iných i keď totožných veciach (R 47/1998). Samotná skutočnosť, že tomu istému sudcovi (senátu) boli ako zákonnému sudcovi pridelené na prejednanie a rozhodnutie súvisiace alebo na seba nadväzujúce veci, nezakladá bez ďalšieho okolnosť objektívnej povahy, ktorá by mohla viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že zákonní sudcovia v danej veci disponujú určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci (obdobne napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 8 Nc 46/2014, 8 Nc 45/2014, sp.zn. 8 Nc 37/2014). To isté platí aj vo vzťahu k namietanej zaujatosti člena senátu odvolacieho súdu Mgr. Miloša Koleka, ktorý rozhodoval v konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 13C/256/2011.

Konanie v tejto veci navyše skončilo v dôsledku nezaplatenia súdneho poplatku za podanú žalobu jeho zastavením bez meritórneho prejednávania predmetu sporu. Ani jeden z členov senátu odvolacieho súdu nerozhodoval a nekonal v tejto konkrétnej prejednávanej veci na súde nižšieho stupňa, preto nebol daný ani dôvod pre vylúčenie sudcov podľa § 14 ods. 2 O.s.p. Iné okolnosti, ktoré by mohli skutočne vzbudzovať pochybnosti o nezaujatosti sudcov odvolacieho súdu dovolateľ neuviedol. So zreteľom na uvedené nebol daný dôvod pre vylúčenie zákonných sudcov odvolacieho súdu z prejednávania a rozhodovania veci, odvolacie konanie teda nebolo zaťažené vadou v zmysle § 237 písm. g/ O.s.p.

24. Keďže odvolací súd nesprávnym procesným postupom v rozpore s ustanovením § 214 ods. 3 O.s.p. odňal žalovanému 1/ možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.), bolo jeho dovolanie procesne prípustné aj dôvodné. Rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou vadou, nemôže byť považované za vecne správne, preto dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec vrátil Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

25. Vzhľadom na dôvod zrušenia napadnutého rozhodnutia (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.) dovolací súd v súlade s doterajšou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu, neskúmal opodstatnenosť ďalších dovolacích námietok vznesených dovolateľom vo vzťahu k právnemu posúdeniu zrušovaného rozhodnutia. (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 1 Cdo 44/2015, 2 Cdo 111/2014, 3 Cdo 4/2012, 4 Cdo 263/2013, 5 Cdo 241/2013, 6 Cdo 591/2015, 7 Cdo 212/2014, 8 Cdo 137/2015).

26. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

27. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

28. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.